

УДК 332.122 (477)

С. Г. Маринчук,
аспірант, Національна металургійна академія України, м. Дніпропетровськ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН ТА ТЕРИТОРІЙ ПРІОРИТЕТНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

S. Marynychuk,
a postgraduate student of National Metallurgical Academy of Ukraine, Dnepropetrovsk

ANALYSIS OF THE SPECIAL ECONOMIC ZONES AND TERRITORIES OF PRIORITY DEVELOPMENT IN UKRAINE

У статті проаналізовано результати діяльності спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку в Україні за 2010—2013 роки, в результаті чого встановлено, що спостерігається загальне зміщення інвестиційного акценту з ТПР на СЕЗ. До 2012 року значна частка загального обсягу інвестицій у СЕЗ та ТПР надходить саме з відчизняних джерел, а з 2013 року структура джерел інвестування змінилася навпаки. Основними іноземними інвесторами з початку реалізації проектів стали Німеччина, Японія, Кіпр, Польща та Угорщина. Динаміка показників сум отриманих пільг з оподаткування зростали до 2012 року і знизилися у 2013 році. Також динаміка показників платежів до бюджету від реалізації інвестиційних проектів суттєво знижується у 2013 році. Показники заборгованості СЕЗ та ТПР перед бюджетом загалом характеризуються суттєвими значеннями заборгованості за показником відшкодованого податку на додану вартість до 2012 року, лівова частка якої припадає на експортні операції. Позитивною є низхідна тенденція, яку продемонстрували показники заборгованості СЕЗ та ТПР перед місцевими бюджетами. Загалом, у 2013 році СЕЗ та ТПР демонструють суттєве зниження рівня майже за всіма інвестиційними показниками, проте, налагоджується ситуація із бюджетними платежами.

The paper analyzes the performance of special economic zones and territories of priority development in Ukraine for 2010—2013 years, bringing established that there is a general shift of emphasis from investment from TPD to SEZ. By 2012, a smain part of the total investment in SEZ and TPD is supplied from national sources, and in 2013 changed the structure of investment sources changed to the opposite. The main foreign investors in the beginning of the project were Germany, Japan, Cyprus, Poland and Hungary. The evolution of the amounts received tax benefits increased until 2012 and decreased in 2013. Also dynamics of government revenues from investment projects significantly reduced in 2013. Performance debt SEZ and TPD to budget a general definition of the essence in terms of the debt refund of value added tax in 2012, which accounts for the lion's share in exports. There is a positive downward trend, which showed indicators of debt SEZ and TPD to local budgets. Overall, in 2013 the SEZ and TPD demonstrate a substantial reduction of nearly all investment indicators, however, being established budgetary situation of payments.

Ключові слова: спеціальні економічні зони, території пріоритетного розвитку, інвестиції, податкові пільги, податкові платежі, заборгованість.

Key words: special economic zones, the priority development, investment, tax credits, tax payments, debt.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Негативні наслідки фінансово-економічної кризи загострили існуючі фундаментальні проблеми розвитку в Україні, що призвело до прояву кризових явищ у всіх сферах життєдіяльності суспільства та держави загалом, та, як наслідок, спаду економічного розвитку

держави та суспільно-політичного колапсу. Класичні антикризові заходи, що застосовувалися державним сектором у післякризовий період, мали короткостроковий ефект та не вирішили проблемних питань.

Зарубіжний досвід відновлення та розвитку соціально-економічних систем пропонує застосування терито-

ріально-організаційних механізмів як один із варіантів стимулювання інвестиційної діяльності. Адже одним із первинних ознак кризи в державі є відтік інвестиційного капіталу, який вважається найчутливішим до зміни економічних умов функціонування середовища. Вітчизняний досвід застосування таких механізмів охарактеризувався відсутністю зацікавленості держави у їх розвитку на фоні суспільно-економічних нерівностей у розвитку територій держави, що стало однією з вагомих перешкод до повноцінного запуску та використання потенціалу зазначених механізмів у вітчизняному просторі.

Проте здобутий досвід та оформлені основи територіально-організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності можуть стати інструментом відновлення тенденцій зростання соціально-економічної системи держави та територіальної цілісності на основі задоволення взаємних економічних інтересів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Питаннями становлення та розвитку територіально-організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності присвячені праці таких вчених, як І. Бобух, Т. Горянська, О. Єгорова, Н. Кухарська, Ю. Макогон, В. Пила, К. Редько, В. Симоненко, В. Ткачук, О. Чмир, І. Чудаєва та інші. Проте, статистичний моніторинг результатів діяльності спеціальних економічних зон (СЕЗ) та територій пріоритетного розвитку (ТПР) доцільно проводити систематично для отримання повноцінної картини їх розвитку в Україні, що обумовлює актуальність подальшого дослідження.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення результатів діяльності спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку в Україні на основі статистичного аналізу відповідних показників.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Узагальнення досвіду використання територіально-організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні дало змогу стверджувати, що у вітчизняній практиці мають місце наступні механізми: спеціальні економічні зони, території пріоритетного розвитку, різні види парків (технологічні, індустріальні та наукові), зони вільної торгівлі та інші, перспективою їх розвитку визначають модель формування кластерів.

Ст. 1 ЗУ про СЕЗ визначає поняття спеціальної (вільної) економічної зони (СЕЗ) як частину території України із спеціальним правовим режимом економічної діяльності, де встановлені пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності, та які створені з метою залучення іноземних інвестицій, збільшення експорту, застосування нових технологій та прискорення соціально-економічного розвитку України.

У свою чергу узагальненого визначення ТПР на законодавчому рівні не існує. Функціонування кожної ТПР регулюється відповідним законодавчим актом, в якому

розкрито її суть та призначення. Так, Законом України від 15.07.99 № 973 "Про внесення змін до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язку з запровадженням спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Донецькій області", територія пріоритетного розвитку — це територія в межах міста, району, на якій склалися несприятливі соціально-економічні умови та на якій запроваджується спеціальний режим інвестиційної діяльності з метою створення нових робочих місць.

Моніторинг результатів діяльності розвитку СЕЗ в Україні у своєму дослідженні здійснила О. Єгорова, прийшовши до висновку про потенційно високу економічну ефективність цього організаційно-економічного механізму. Автором досліджено основні загальні результати функціонування СЕЗ, динаміку та структуру непрямой державної підтримки суб'єктів господарювання СЕЗ та динаміку обсягів середньомісячної заробітної плати працівників СЕЗ, що дало змогу стверджувати, що розглянутий механізм є ефективним економічним інструментом, який має залишитися в економічній політиці країни і застосовуватися в майбутньому з урахуванням набутого вже власного досвіду їх використання [1]. Проте, на жаль, статистичне забезпечення результатів діяльності СЕЗ та ТПР в Україні вкрай обмежено, що ускладнює обґрунтування оцінки їх ефективності.

Незважаючи на явні потенційно вагомі чинники ефективності СЕЗ та інших територіально-економічних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності, владні структури продовжують провадити по відношенню до них політику незацікавленості та оцінювання тільки зі сторони фіскальної ефективності.

Розглянемо основні показники розвитку СЕЗ та ТПР у післякризовий період, зокрема, за 2010—2013 роки (табл. 1). Станом на 1 січня 2014 р. в Україні утворено 11 спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ) та 72 території пріоритетного розвитку із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (ТПР) в Автономній Республіці Крим та 12 областях України [4].

За даними таблиці 1 суттєво скорочуються обсяги інвестицій в Україні, зокрема показники темпів росту скоротилися з рівня 83% у 2011 році до 55% у 2013 році. За показниками інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах та територіях пріоритетного розвитку ситуація інша. Спостерігається суттєве скорочення показників інвестицій у ТПР: темпи росту скоротилися з рівня 82% у 2011 році до 39% у 2013 році. Проте тенденція показників інвестицій за СЕЗ протилежна: темпи росту показника зросли з рівня 88% у 2011 році до рівня 98% у 2013 році. В загальних обсягах інвестицій по Україні частка інвестицій СЕЗ в інвестиціях по Україні зросла з рівня 24% у 2010 році до 46% у 2013 році, проте, частка інвестицій ТПР в інвестиціях по Україні скоротилася з рівня 75% у 2010 році до 53% у 2013 році.

Частка забезпеченості передбачених інвестицій фактичними надходженнями знаходиться в межах 73% — 90% по Україні, за показниками ТПР 58% — 77%, та за показниками СЕЗ спостерігається перевищення рівня фактичних надходжень інвестицій над рівнем передбачуваних показників у 2011 році на 16%, у 2012 році на 16% та на 19% у 2013 році. Рівень освоєння перед-

Таблиця 1. Надходження і освоєння інвестицій у СЕЗ та ТПР України, тис. дол. США

Найменування показника	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	Темп росту 2011 р.	Темп росту 2012 р.	Темп росту 2013 р.
Передбачено							
Україна	2481347,2	2081840,5	2022721,9	1121351,3	83,90	97,16	55,44
Усього за спеціальними (вільними) економічними зонами, СЕЗ	612938	544666,7	533159,3	526942,7	88,86	97,89	98,83
Усього за територіями пріоритетного розвитку, ТПР	1868409,2	1547173,8	1489562,6	594408,6	82,81	96,28	39,90
Частка інвестицій СЕЗ в інвестиціях по Україні, %	24,70	26,16	26,36	46,99	105,91	100,75	178,28
Частка інвестицій СЕЗ в інвестиціях по Україні, %	75,30	74,32	73,64	53,01	98,70	99,09	71,98
Фактично надійшло інвестицій з початку реалізації проєктів							
Україна, тис. дол. США	2044040,2	1542865,2	1490706,7	1016865,1	75,48	96,62	68,21
Усього за спеціальними (вільними) економічними зонами, СЕЗ	600222,1	636936,2	619183	628647,6	106,12	97,21	101,53
Усього за територіями пріоритетного розвитку, ТПР	1443818,1	905929	871523,7	388217,5	62,75	96,20	44,54
Осносно інвестицій з початку реалізації проєктів							
Україна, тис. дол. США	1845799,6	1345512,3	1284342,7	888031	72,90	95,45	69,14
Усього за спеціальними (вільними) економічними зонами, СЕЗ	596426,9	613228,8	598232,1	590529,3	102,82	97,55	98,71
Усього за територіями пріоритетного розвитку, ТПР	1276372,7	732283,5	686110,6	297501,7	57,37	93,69	43,36
% забезпечення інвестиціями від передбаченого							
Україна, тис. дол. США	82,38	74,11	73,70	90,68	89,97	99,44	123,05
Усього за спеціальними (вільними) економічними зонами, СЕЗ	97,93	116,94	116,13	119,30	119,42	99,31	102,73
Усього за територіями пріоритетного розвитку, ТПР	77,28	58,55	58,51	65,31	75,77	99,92	111,63
Коефіцієнт освоєння передбачених інвестицій							
Україна, тис. дол. США	0,74	0,65	0,63	0,79	86,88	98,24	124,72
Усього за спеціальними (вільними) економічними зонами, СЕЗ	0,97	1,13	1,12	1,12	115,70	99,66	99,88
Усього за територіями пріоритетного розвитку, ТПР	0,68	0,47	0,46	0,50	69,28	97,32	108,66

Джерело: узагальнено автором за даними [4].

бачених інвестицій знаходиться в межах 0,63—0,79 за показниками по Україні, 0,97—1,13 за показниками по СЕЗ та 0,46—0,68 за показниками по ТПР. Тобто відбувається зміщення інвестиційного акценту з ТПР на СЕЗ.

Загалом українськими інвесторами вкладено 648,2 млн дол. інвестицій (63,7% загального обсягу), а іноземними — 368,6 млн дол. (36,3%), але саме у 2013 р. — відповідно 12,8 млн дол. (43,0%) та 17,0 млн дол.

**Таблиця 2. Кількісні показники
СЕЗ та на ТПР України**

Найменування показника	2010	2011	2012	2013
Кількість діючих				
Усього за СЕЗ	8	8	7	6
Усього за ТПР	28	25	23	14
Кількість проектів				
Усього за СЕЗ	110	99	94	88
Усього за ТПР	81	53	40	21
Кількість підприємств				
Усього за СЕЗ	107	96	91	85
Усього за ТПР	78	52	39	20

Джерело: узагальнено автором за даними [4].

(57,0%) [4]. Основними іноземними інвесторами з початку реалізації проектів стали Німеччина — 218,0 млн дол. (59,1% загального обсягу іноземних інвестицій); Японія — 61,8 млн дол. (16,8%); Кіпр — 28,0 млн дол. (7,6%); Польща — 16,3 млн дол. (4,4%); Угорщина — 7,6 млн дол. США (2,0%) [4]. В таблиці 2 наведено ста-

тистичні данні для аналізу діяльності СЕЗ та ТПР за кількістю підприємств та проектів.

Кількісні показники розглянутих механізмів активізації інвестиційної діяльності демонструють перевагу за кількістю діючих структур по ТПР, проте, у динаміці показники скоротилися з 2010 року по 2013 рік у два рази. Показники кількості діючих СЕС за досліджуваний період зменшилися на 2. За показниками кількості проектів переважають показники по СЕЗ, за якими з 2010 року нараховувалось 110 проектів, проте, у 2013 році — вже 88. За показниками кількості проектів за ТПР спостерігається їх скорочення за досліджуваний період в чотири рази. Кількість підприємств, що задіяні в СЕЗ, скоротилася з рівня 107 у 2010 році до рівня 85 у 2013 році. За показниками ТПР спостерігається подібна тенденція скорочення кількості задіяних підприємств майже у 4 рази. Отже, у 6 СЕЗ та на 14 ТПР реалізуються 109 проектів, за якими передбачено надходження інвестицій в обсязі 1121,3 млн дол. США, з них у СЕЗ — 526,9 млн дол. (47,0% загального обсягу), на ТПР — 594,4 млн дол. (53,0%) [4]. Розглянемо статистичні данні щодо платежів до бюджету, що наведені у таблиці 3.

**Таблиця 3. Платежі до бюджетів від реалізації інвестиційних проектів у СЕЗ та ТПР в Україні,
тис. грн.**

Найменування показника	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Передбачено проектами				
Платежі до бюджетів від реалізації інвестиційних проектів, з них:	11055722,00	9839520,40	9820185,50	7212326,00
податок на прибуток підприємств	2353939,10	2103900,50	1965525,50	1251994,80
податок на додану вартість	6953777,20	6084033,20	6188681,20	4987001,90
податок з доходів фізичних осіб	393521,10	327982,10	302725,60	222413,60
акцизний збір	593927,90	625875,90	670660,80	187840,50
ввізне мито	287096,70	296307,20	306902,40	283960,30
плата за землю	30852,00	27397,70	39803,70	35796,00
інші	438648,00	374023,80	346886,30	243318,90
Збори до державних цільових фондів (у 2013 році єдиний внесок)	1287089,80	1014968,20	988674,80	755918,90
Сума отриманих пільг з оподаткування	4202888,10	3134901,20	2863399,10	1665625,30
у тому числі для СЕЗ та ТПР:				
податку на прибуток підприємств	2125763,60	1715601,50	1537120,80	827383,50
податку на додану вартість	1017808,70	867768,40	840469,80	553439,50
ввізного мита	1050194,90	548330,40	482994,50	283018,50
плати за землю	4855,90	1602,20	1366,20	473,50
інших	4265,00	1598,70	1447,80	1310,30
Фактично				
Платежі до бюджетів від реалізації інвестиційних проектів	5687118,10	5962901,50	6752739,60	5877740,40
з них:				
податок на прибуток підприємств	978078,50	1044096,60	1142687,20	512621,60
податок на додану вартість	3329187,70	3446332,00	3909836,50	4147353,50
податок з доходів фізичних осіб	451390,20	462029,80	555035,90	386943,40
акцизний збір	149577,00	206752,40	255231,30	187862,00
ввізне мито	323923,60	342401,10	359828,00	376632,00
плата за землю	64470,50	68488,10	95385,60	39846,80
інші	390460,60	392801,50	434735,10	226481,10
Збори до державних цільових фондів (у 2013 році єдиний внесок)	1437334,80	1352345,00	1622436,30	1084894,10

Джерело: узагальнено автором за даними [4].

Таблиця 4. Показники пільгового оподаткування для СЕЗ та ТПР в Україні, тис. грн.

Найменування показника	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Сума отриманих пільг з оподаткування	774067,30	880612,00	1078989,60	1112500,60
у тому числі для СЕЗ та ТПР:				
податку на прибуток підприємств	83479,40	76244,40	74273,20	74869,20
податку на додану вартість	320748,50	292643,00	214123,50	988006,10
ввізного мита	101630,40	87211,10	78653,20	48447,20
плати за землю	321,00	218,90	207,20	380,50
інших	875,90	839,70	810,70	797,60

Джерело: узагальнено автором за даними [4].

Показники темпів росту платежів до бюджету від реалізації інвестиційних проектів у 2011 році становив 89%, в 2012 році — 99%, а у 2013 році показник значно знизився і становив 73%. Подібну тенденцію демонструють показники темпів росту податку на прибуток, які з рівня 89% у 2011 році знизилися до 63% у 2013 році, та податок з доходів фізичних осіб, темп росту якого знизився з рівня 83% до рівня 73% за аналогічний період. Податок на додану вартість демонструє темп росту з 87% у 2011 році, до 101% у 2012 році, проте, у 2013 році він зменшився і становив 80%. Темпи росту акцизного збору за досліджуваний період знизилися з рівня 105% у 2011 році до рівня 28% у 2013 році. Нещовірно знизилися показники темпів росту ввізного мита, а саме: з рівня 103% у 2011 році до рівня 92% у 2013 році, показник темпу росту плати за землю, що становив у 2011 році 88%, потім зріс до рівня 145% у 2012 році, та знову знизився до рівня 89% у 2013 році. Темпи росту інших платежів знизилися з рівня 85% до рівня 70% за аналогічний період. Статистичні показники пільгового оподаткування СЕЗ та ТПР наведено у таблиці 4.

Темпи росту показників сум отриманих пільг з оподаткування у 2011 році становили 113%, у 2012 році зросли до рівня 122% та знову знизилися до рівня 103% у 2013 році. Поступово зростають показники темпів росту пільг з податку на прибуток, а саме: з рівня 91% у

2011 році до 100% у 2013 році. Нестабільні показники демонструють темпи росту пільг з податку на додану вартість, що у 2011 році становили 91%, у 2012 році — 73%, а вже у 2013 році показник суттєво зріс до рівня 461%. Показники темпів росту податкових пільг з ввізного мита зростають у 2012 році до рівня 90%, та вже у 2013 році знижуються до рівня 61%. Стрімке зростання демонструють показники податкових пільг плати за землю. Так, з рівня 68% у 2011 році зазначений показник зріс до 183% у 2013 році. Показники темпів росту інших податкових пільг майже незмінні та знаходяться на рівні 95—98%. Розглянемо статистичні показники заборгованості СЕЗ та ТПР із сплати до бюджетів усіх рівнів податків та зборів у таблиці 5.

Показники заборгованості СЕЗ та ТПР перед бюджетом загалом характеризується суттєвими значеннями заборгованості за показником відшкодованого податку на додану вартість. Зокрема у 2010 році рівень показника відшкодування податкового кредиту з ПДВ становив 79%, у 2011 році 85%, у 2012 році 80% та у 2013 році — 107%. Загалом заборгованість СЕЗ та ТПР до місцевих бюджетів поступово скорочується з 2010 року по 2013 рік з рівня 825 тис. грн. до рівня 149 тис. грн., а нестабільна тенденція неповернення податкового кредиту до державного бюджету завершилася у 2012 році, та вже у 2013 році заборгованість СЕЗ та ТПР значно збільшилася і становила вже 2784 тис. грн.

Таблиця 5. Заборгованість СЕЗ та ТПР із сплати до бюджетів усіх рівнів податків та зборів, тис. грн.

Найменування показника	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Заборгованість, з неї	-145156,10	-97813,30	-365813,40	2934,00
до державного бюджету	-145982,00	-99041,90	-366102,80	2784,10
до місцевих бюджетів із загального обсягу заборгованості:				
з податку на прибуток підприємств	1341,40	588,30	-34109,70	41694,00
з податку на додану вартість	-144705,10	-101539,50	-332167,50	41833,00
сума податку на додану вартість, що заявлена до відшкодування	1381545,60	1662797,80	2113578,60	581256,00
у тому числі:				
за експортними операціями	1271100,60	1511094,20	1847479,00	411565,50
сума податку на додану вартість, що відшкодована з бюджету	1102608,50	1424334,60	1699013,90	622239,00
у тому числі:				
за експортними операціями	1010191,10	1322820,70	1532982,60	471086,30

Джерело: узагальнено автором за даними [4].

За досліджуваний період відсоток відшкодування податкового кредиту з ПДВ становив усього на 84%. Майже 80% від заборгованості з податку на додану вартість припадає на експортні операції. Показники заборгованості з податку на прибуток у 2011 році скоротилися у два рази, у 2012 році заборгованість бюджету перед СЕЗ досягла рівня 34109 тис. грн., проте у 2013 році показник суттєво змінився та демонструє вже заборгованість ТПР та СЕЗ перед бюджетом рівня 41694 тис. грн.

У своїй науковій праці К. Редько більш детально розкрив та проаналізував системи пільг і стимулів, що впроваджувались для суб'єктів СЕЗ і ТПР в Україні. Оцінювання ефективності пільгового оподаткування для зазначених механізмів показало, що запропонована система пільгового оподаткування є малоефективною, оскільки більшість владних структур розглядає СЕЗ та ТПР тільки з точки зору фіскальної ефективності, забуваючи про основне значення таких зон — стабілізація соціально-економічних процесів окремого регіону і, як наслідок, економічне зростання країни [2]. Отже, автор підкреслює багатогранність значення та вагомість соціально-економічної ролі СЕЗ та ТПР для України та для подальшого їх розвитку вбачає відповідного удосконалення інструментарію податкового стимулювання.

ВИСНОВКИ

У вітчизняній практиці мають місце наступні територіально-організаційні механізми стимулювання інвестиційної діяльності: спеціальні економічні зони, території пріоритетного розвитку, різні види парків (технологічні, індустріальні та наукові), зони вільної торгівлі та інші, перспективою їх розвитку визначають модель формування кластерів. Вітчизняна практика реалізації СЕЗ та ТПР одночасно продемонструвала, з одного боку, явний потенціал зазначеного інструментарію стимулювання інноваційної діяльності для цілей соціально-економічного розвитку та, з іншого боку, можливість скористатися супутніми пільгами для власної комерційної вигоди, що стало підґрунтям для політики державного стримання розвитку зазначених зон та територій. На думку фахівців, соціально-економічний потенціал СЕЗ та ТПР можливо розкрити за умов розробки відповідного правового, технологічного та соціального підґрунтя. Сформований фундамент дасть змогу обґрунтувати відповідну уніфіковану структурну модель для специфічних зон та територій. Аналіз результатів діяльності СЕЗ та ТПР в Україні за 2010—2013 роки продемонстрував загальне зміщення інвестиційного акценту з ТПР на СЕЗ. Загалом, у 6 СЕЗ та на 14 ТПР реалізуються 109 проектів, за якими передбачено надходження інвестицій в обсязі 1121,3 млн дол. США, з них у СЕЗ — 526,9 млн дол. (47,0% загального обсягу), на ТПР — 594,4 млн дол. (53,0%). Частка вітчизняного інвестування склала 63,7% загального обсягу інвестицій, а іноземного — 36,3%, проте, у 2013 р. структура змінилася і становила 43,0% та 57,0% відповідно. Основними іноземними інвесторами з початку реалізації проектів стали Німеччина — 59,1% загального обсягу іноземних інвестицій; Японія -16,8%; Кіпр — 7,6%; Польща — 4,4%; Угорщина — 2,0%. Динаміка показників сум

отриманих пільг з оподаткування зростали до 2012 року до рівня 122% та знизилися до рівня 103% у 2013 році. Поступово зростають показники темпів росту пільг з податку на прибуток та плати за землю. Нестабільну тенденцію демонструють показники пільг з податку на додану вартість та ввізного мита. Показники темпів росту платежів до бюджету від реалізації інвестиційних проектів скоротилися до рівня 73% у 2013 році. Показники заборгованості СЕЗ та ТПР перед бюджетом загалом характеризуються суттєвими значеннями заборгованості за показником відшкодованого податку на додану вартість до 2012 року, частка якого становить 84%. Майже 80% від заборгованості з податку на додану вартість припадає саме на експортні операції. Позитивною є низхідна тенденція, яку продемонстрували показники заборгованості СЕЗ та ТПР перед місцевими бюджетами. Тобто у 2013 році демонструється суттєве зниження рівня майже за всіма інвестиційними показниками, проте, налагоджується ситуація із бюджетними платежами. Напрямом подальших досліджень є обґрунтування загальної моделі територіально-організаційних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Література:

1. Єгорова О.О. Спеціальні економічні зони України: результати, проблеми та перспективи / О.О. Єгорова // Науковий вісник Херсонського державного університету. — Випуск 5, частина 1. — 2014. — С. 167—173.
2. Редько К.Ю. Аналіз системи пільг і стимулів, що впроваджувались для суб'єктів СЕЗ і ТПР / К.Ю. Редько // Актуальні проблеми економіки. — № 11 (137), 2012. — С. 154—160.
3. Чудаєва І.Б. Механізм розвитку науково-технічних зон в Україні: монографія / І.Б. Чудаєва. — Черкаси: Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2013. — 432 с.
4. Офіційний сайт публікації документів Державної Служби Статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ukrstat.org/uk>

References:

1. Yehorova, O.O. (2014), "Special economic zones Ukraine: results, problems and prospects", *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 5, pp.167—173.
 2. Red'ko, K.Yu. (2012), The analysis of the benefits and incentives that were introduced to subjects of social and economic zones and priority development areas, *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 11 (137), pp. 154—160.
 3. Chudaieva, I.B. (2013), *Mekhanizm rozvytku naukovo-tekhnichnykh zon v Ukraini* [The mechanism of scientific and technical areas in Ukraine], *Shkhdnoievropejs'kyj universytet ekonomiky i menedzhmentu*, Cherkasy, Ukraine.
 4. The official website for the publication of documents of the State Statistics Service of Ukraine (2013), available at: <http://ukrstat.org/uk> (Accessed January 2014).
- Стаття надійшла до редакції 20.01.2015 р.*